

[Embargo tot woensdag 16 december 2020, 00.01 uur](#)

The Global Competitiveness Report Special Edition 2020: How Countries are Performing on the Road to Recovery - Samenvatting

Bijna een jaar na het begin van de coronacrisis heeft de diepe economische recessie grote economische en sociale consequenties. Terwijl geen enkel land het virus kan ontkomen, stelt het *Global Competitiveness Report* van het World Economic Forum (WEF) dat landen met een geavanceerde digitale economie en digitale vaardigheden, een robuust sociaal vangnet en ruime ervaring met vorige pandemieën het beste in staat zijn om de economische effecten van de pandemie te beperken.

Als de globale economie weer aantrekt, hebben landen de mogelijkheid om hun focus te verbreden en zich te richten op meer dan alleen economische groei. De *Global Competitiveness Report Special Edition 2020: How Countries are Performing on the Road to Recovery* laat zien hoe landen economisch herstel en een lange-termijn transformatie kunnen bewerkstelligen. De speciale editie schetst de mogelijkheden voor economisch herstel, analyseert welke kenmerken van landen het meeste effectief zijn in het bestrijden van de pandemie en geeft inzicht welke landen het beste in staat zijn om een economische transformatie te bewerkstelligen gericht op productiviteit, duurzaamheid en werkgelegenheid. Het World Economic Forum heeft beleidsmakers aangemoedigd om zich niet te richten op korte-termijngroei maar lange-termijnwelvaart. Dit rapport geeft de prioriteiten hoe economieën weer meer productief, duurzaam en inclusief kunnen worden na de crisis.

Rekening houdende met de bijzondere ontwikkelingen in 2020 en de grootschalige maatregelen die genomen zijn om deze gezondheids crisis en sociaal-economische uitval te beteugelen, is de index van het concurrentievermogen van landen dit jaar uitgesteld. In de 2021 editie wordt er weer een benchmark tussen landen gemaakt met een nieuw framework om toekomstige economische groei te realiseren.

De belangrijkste bevindingen

Welke aspecten van concurrentievermogen maken een economie veerkrachtig gedurende de pandemie?

De speciale editie van 2020 van het *Global Competitiveness Report* (GCR) komt uit op een heel moeilijk en onzeker historisch moment. De uitbraak van de coronapandemie heeft niet alleen geleid tot een wereldwijde gezondheids crisis en een diepe economische recessie - dieper dan de neergang tijdens de financiële crisis van 2008-2009 - maar heeft ook geleid tot een klimaat van diepe onzekerheid over de toekomstige vooruitzichten. Maar welke aspecten van concurrentievermogen maken een economie veerkrachtig gedurende de pandemie?

- Landen met een geavanceerde digitale economie en digitale vaardigheden zijn succesvoller in het in de lucht houden van hun economie terwijl hun burgers vanuit huis werken. Met name Nederland, Nieuw-Zeeland, Zwitserland, Estland en de Verenigde Staten scoren hier heel goed op.
- Landen met een robuust economische vangnet - zoals Denemarken, Finland, Noorwegen, Oostenrijk, Luxemburg en Zwitserland - hebben mensen die niet konden werken, goed ondersteund. Ook landen met een sterk financieel systeem zoals Finland, de Verenigde Staten en Singapore konden het MKB meer krediet verstrekken om insolventie te voorkomen.
- Landen die gezondheidszorg, fiscaliteit en sociaal beleid kunnen plannen en integreren, zijn succesvoller in het verzachten van de effecten van de crisis zoals Singapore, Zwitserland, Luxemburg en Oostenrijk.
- Landen met ervaringen met voorgaande epidemieën (bijvoorbeeld SARS) hebben betere protocollen en technologische systemen (bijvoorbeeld Korea en Singapore) opgebouwd en konden daarmee de epidemie betere isoleren dan andere landen.

Hoe hebben bedrijven gereageerd op de crisis?

In geavanceerde economieën zagen bedrijven een verhoogde marktconcentratie (techbedrijven), een duidelijke daling in concurrentie om diensten (door zogenoemde 'winners takes it all'-effecten van bestaande platformnetwerken), verminderde samenwerking tussen bedrijven en minder beschikbare werknemers omdat digitaal werken sterk was toegenomen. Aan de positieve kant zagen managers adequaat en snel overheidsingrijpen, verbeterde samenwerking van de overheid met bedrijven en toegenomen beschikbaarheid van risicokapitaal.

In opkomende economieën constateerden managers toegenomen bedrijfskosten in verband met misdaad en geweld, een vermindering van de rechterlijke onafhankelijkheid, een verdere vermindering van concurrentie en groeiende marktdominantie, en stagnerend vertrouwen in politici. Ook zij waren positief over het overheidshandelen, samenwerking binnen bedrijven en het ter beschikking stellen van durfkapitaal. Ze waren ook beter in staat talent aan te trekken, mogelijk gemaakt door de meer digitale arbeidsmarkt.

In deze tijd van grote onzekerheid hebben de gezondheidscrisis en de economische neergang tot een fundamentele heroverweging geleid van groei en de relatie daarvan met resultaten voor mens en planeet. Beleidsmakers hebben volgens het World Economic Forum een opmerkelijke kans om dit moment te grijpen en nieuwe meer duurzame en inclusieve economische systemen vorm te geven.

Wat zijn de vereisten voor een toekomstige economische transformatie?

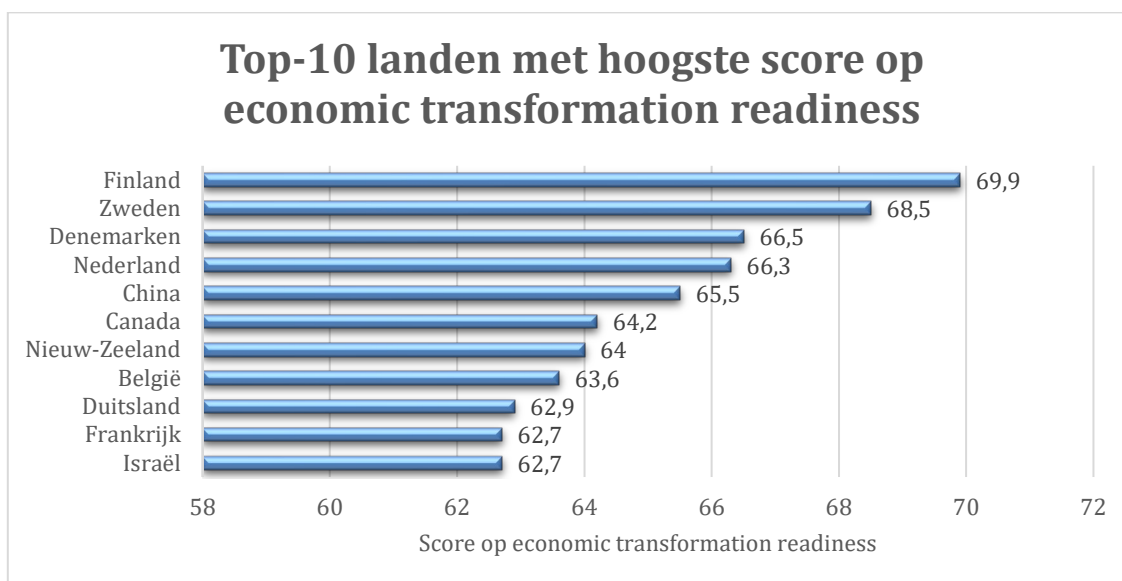
Het World Economic Forum onderscheidt wegen voor herstel en transformatie op vier gebieden: de ondersteunende omgeving, menselijk kapitaal, markten en innovatie:

- Transformeren van de *ondersteunende omgeving*: regeringen moeten prioriteiten stellen om de publieke dienstverlening te verbeteren, de overheidsschuld in de hand te houden en volop in te zetten op digitalisering. Op de langere termijn wordt een meer progressieve belastingheffing, verbetering van nutsvoorzieningen en aanleg van groenere infrastructuur aanbevolen.

- Transformatie van *menselijk kapitaal*: het rapport pleit voor een combinatie van proactieve investeringen in nieuwe arbeidsmarktkansen, schaalvergroting van herscholings- en bijscholingsprogramma's en sociale vangnetten om economisch herstel te stimuleren. Op de langere termijn zouden leiders onderwijscurricula actualiseren, arbeidswetten hervormen en nieuwe talentmanagementtechnologieën gebruiken.
- Transformatie van *markten*: hoewel financiële systemen aanzienlijk stabiel zijn geworden sinds de laatste financiële crisis, moeten ze veel inclusiever zijn. De toegenomen marktconcentratie en handelsbarrières leiden tot belemmeringen voor het verkeer van goederen en personen en dreigen de transformatie van markten te vertragen. Overheden moeten financiële prikkels invoeren voor bedrijven om deel te nemen aan duurzame en inclusieve investeringen, terwijl de mededingings- en antitrustkaders moeten worden aangescherpt.
- Transformeren van het *innovatie-ecosysteem*: hoewel de ondernemerscultuur floreerde in de afgelopen decennium, is de oprichting van nieuwe bedrijven, baanbrekende technologieën en producten en diensten tot stilstand gekomen. Landen moeten de publieke en private investeringen in R&D aanzienlijk moeten verhogen. De lange termijn moet gericht zijn op het creëren van 'markten van morgen' en het motiveren van bedrijven om diversiteit te omarmen en creativiteit te versterken.

Welke landen zijn het best voorbereid op economische transformatie?

De concepten van economische transformatie zijn relatief nieuw en de gegevens zijn beperkt. Gegevens van 37 landen werden in kaart gebracht op basis van de 11 prioriteiten. Hoewel de data laat zien dat geen enkel land volledig is voorbereid op herstel en economische transformatie, zijn sommige beter geëquipeerd dan andere. Het rapport schat dat een stijging van 10% in scores zou kunnen leiden tot een stijging van \$ 300 miljard in de BBP-cijfers van deze 37 landen samen. De prioriteiten voor transformatie zouden echter moeten worden bepaald op basis van de samenhangende effecten op groei, inclusie en duurzaamheid. In Figuur 1 worden de landen weergegeven die het beste zijn voorbereid op economische transformatie.

Figuur 1: Ranking van landen op economic transformation readiness

Het Scandinavische model versus China en de VS

Onder het bestaande beleid, en gebaseerd op beschikbare statistieken, is het 'Scandinavische model' het meest veelbelovend in het leiden van economische systemen naar meer duurzaamheid en gedeelde welvaart. Deze landen (bijvoorbeeld Finland, Denemarken, Zweden) zijn het beste voorbereid op de meeste van de 11 prioriteiten geïdentificeerd in dit raamwerk en zijn bijgevolg ook de landen die het meest klaar zijn voor een economische transformatie (zie Figuur 2). Denemarken en Finland staan vier keer in de top-3 van scores op de 11 categorieën van transformatie, terwijl Zweden drie keer verschijnt. Zij bezetten dus de eerste 3 posities van landen die het beste geëquipeerd zijn om hun economie succesvol te transformeren. Nederland staat op een verdienstelijke vierde plaats. China staat op de 5e plaats. China staat op twee gebieden in de top 3: antitrust kaders en het bevorderen van diversiteit voornamelijk dankzij sterke participatie van vrouwen, maar moet aanzienlijk meer doen in de verbetering van de kwaliteit en visie van publieke instellingen en bij het upgraden van infrastructuur voor de energietransitie. De Verenigde Staten staan niet in de top-10. De Verenigde Staten staan wel driemaal in de top-3 van de 11 categorieën en presteren goed op investeringen voor onderzoek en ontwikkeling en het creëren van de markten van morgen. De Verenigde Staten moeten echter nog veel meer doen voor het bouwen van een toegankelijke en groene infrastructuur, het vormgeven van een betere arbeidsbescherming van werknemers en het bevorderen van meer lange-termijn investeringen.

	1	2	3	4	5	Positie van Nederland
1. Publieke instanties die een stevig bestuurlijke principes hebben ingevoerd, een langere termijn visie hebben ontwikkeld en het bouwen van vertrouwen door inwoners te bedienen	Finland (78,5)	Zwitserland (76,8)	Nieuw-Zeeland (73)	Nederland (72)	Denemarken (72)	4
2. Upgraden van infrastructuur om de energietransitie te versnellen en breder toegang te krijgen tot elektriciteit en ICT	Estland (99,7)	Denemarken (91,5)	Nederland (91,4)	Finland (88,9)	Zweden (88)	3
3. Verschuiving naar meer progressieve belastingen, herziening hoe bedrijven, vermogen en arbeid wordt belast in een nationaal en internationaal verband	Zuid-Afrika (65,2)	Japan (64,5)	Korea (63,4)	Australië (62,1)	Ierland (59,2)	24
4. Updaten van onderwijsaanbod en het uitbreiden van investeringen in vereiste vaardigheden voor de toekomstige arbeidsmarkt.	Finland (75,3)	Nederland (71,8)	Denemarken (71,5)	Zwitserland (70,8)	Zweden (69,4)	2
5. Herziening van arbeidsrecht en sociale voorzieningen voor de nieuwe economie en nieuwe vereisten voor werknemers.	Denemarken (77)	Verenigd Koninkrijk (75,2)	Zwitserland (74,2)	Duitsland (74)	Nederland (71,9)	5
6. Uitbreiding van zorginfrastructuur (voor ouderen, kinderen en gezondheid) ten gunste van mensen en de economie	Zweden (75,9)	Denemarken (65)	Canada (61,6)	Finland (61,4)	Nederland (61,2)	5
7. Toenemende stimuleringen om financiële middelen aan te wenden voor langere termijn investeringen, toenemende stabiliteit en inclusiviteit	Finland (95,4)	Nieuw-Zeeland (93,2)	Zweden (89)	Oostenrijk (88,3)	Denemarken (84,6)	14

8. Herziening van concurrentie en mededingingsraamwerken die nodig zijn in de vierde industriële revolutie, en die nodig zijn om toegang te krijgen tot markten (nationaal en internationaal)	Verenigde Staten (77,6)	Canada (74,7)	China (71,8)	Finland (70,8)	Zweden (70,7)	14
9. Het mogelijk maken van toekomstige markten, vooral in gebieden waar publiek-private samenwerkingen nodig zijn	Finland (59,5)	Verenigde Staten (57,7)	Japan (53,3)	Zweden (52,2)	Israël (51,2)	7
10. Het stimuleren en uitbreiden van investeringen in onderzoek, innovatie en inventie die tot toekomstige markten kunnen leiden	Verenigde Staten (57,3)	Japan (54,7)	Finland (53,4)	Korea (53,4)	Israël (53,1)	11
11. Bedrijven stimuleren om diversiteit, vermogen en inclusie te bevorderen teneinde creativiteit te bevorderen	China (79,2)	Zweden (77,9)	Nieuw-Zeeland (73,9)	Verenigde Staten (73,3)	Australië (72,4)	7

Figuur 2: Ranking van landen op diverse prioriteitsgebieden van economic transformation readiness

Nederland op de vierde plaats en zeer goed in staat zich uit de crisis te transformeren

Hoewel ons land momenteel in een harde lockdown zit, behoort Nederland tot de selecte groep van landen die het beste in staat zijn om zich uit de coronacrisis te transformeren. Op vrijwel alle prioriteitsgebieden voor economische transformatie scoort de Nederlandse economie volgens Volberda zeer goed (zie Figuur 2). 'Nederland staat zelfs twee keer in de top-3 als het gaat om infrastructuur en digitale netwerken en vaardigheden en opleidingen voor de toekomstige arbeidsmarkt. Maar ook als het gaat om betrouwbare publieke instituties (4^e plaats), sociale voorzieningen en arbeidshervormingen voor de nieuwe economie (5^e plaats), uitbreiding van de zorginfrastructuur (5^e plaats), publiek-private samenwerkingen voor toekomstige markten (7^e plaats) en het stimuleren door bedrijven van diversiteit en inclusie (7^e plaats) doet Nederland het bovengemiddeld', stelt Volberda. Verbeterpunten voor de Nederlandse economie zijn volgens hem een herziening van hoe bedrijven, vermogen en arbeid worden belast in nationaal en internationaal verband. Volberda: 'Er is ook meer aandacht nodig voor concurrentie en mededinging in sleuteltechnologieën van de vierde industriële revolutie - kunstmatige intelligentie, big data en robotica, zodat Nederlandse bedrijven nieuwe verdienmodellen kunnen ontwikkelen. Ook zijn er meer langdurige en oplopende investeringen nodig in onderzoek en innovatie om ook in nieuwe markten te domineren en zullen bedrijven meer aandacht moeten besteden aan de lange termijn.'

Executive Opinion Survey en verantwoording

Deze uitkomsten zijn mede gebaseerd op de *Executive Opinion Survey*, die ook dit jaar door het *Amsterdam Centre for Business Innovation* onder grote Nederlandse bedrijven en MKB-bedrijven is uitgevoerd. Dit betreft het Nederlandse deel van een gestandaardiseerde vragenlijst die in de 126 deelnemende landen is verspreid conform een vast protocol. Daarnaast is veelvuldig gebruik gemaakt van secundaire data (o.a. IMF, OECD, World Bank). Voor meer informatie over de methodologie wordt verwezen naar Appendix C van de *Global Competitiveness Report 2020: 'The Executive Opinion Survey: The Voice of the Business Community'*.

De 2020-editie van de enquête bevat de meningen van 14.303 bedrijfsleiders tussen februari en juli 2020. Na het bewerken van gegevens bleven in totaal 11.866 reacties behouden van 126 economieën. Om digitalisering van het enquête proces aan te moedigen, vooral in het licht van de coronapandemie, werd dit jaar meer dan 70% (70,2%) van de enquêtes online ingevuld. De 2020-editie van de enquête is beschikbaar gemaakt in 42 talen. De enquête omvat 80 vragen. In de meest vragen worden respondenten gevraagd om prestaties te evalueren, op een schaal van 1 (beschouwd als een van de slechtste van de wereld) tot 7 (beschouwd als een van de beste van de wereld), op verschillende onderwerpen van het land waar de respondent opereert. De vragen zijn georganiseerd in 10 thematische gebieden: Infrastructuur; Technologie; Financiële omgeving; Handel en Investerings; Concurrentie; Bedrijfsactiviteiten en Innovatie; Veiligheid; Bestuur; Menselijk kapitaal; en Risico's en Opkomende Technologieën. De administratie van het onderzoek staat onder toezicht van het World Economic Forum en wordt uitgevoerd op het nationaal niveau door het partnernetwerk van het World Economic Forum. De projectleider voor Nederland is prof. dr. Henk W. Volberda, hoogleraar Strategic Management & Innovation, die het onderzoek met assistentie van een team van het Amsterdam Centre for Business Innovation van de UvA heeft uitgevoerd.

Meer informatie: Henk Volberda, 06 1297 2233 / h.w.volberda@uva.nl.